

Pedagogické teorie v kontextu moderních technologií

Koordinátor ICT

Základní pojmy

- **Pedagogika** zkoumá podstatu, strukturu a zákonitosti výchovy a vzdělávání jako záměrné, cílevědomé a soustavné činnosti formující osobnost člověka. *Paidagógos* (řecky: παιδαγωγέω; *paidós*: dítě, *ágein*: vést, doprovázet)
- **Obecná didaktika** je teorie vyučování, která zkoumá obecné problémy vzdělávání.
- **Oborová didaktika** je didaktikou konkrétní vědní disciplíny – matematiky, češtiny atp.
- **Pedagogy** v angličtině neznamena pedagogika **obecná didaktika**.

Pedagogické disciplíny

- Dějiny pedagogiky
- Obecná pedagogika
- Srovnávací pedagogika
- Pedagogická psychologie
- Filosofie výchovy
- Speciální pedagogika
- Sociální pedagogika
- Andragogika
- **Vzdělávací technologie**
- Obecná didaktika
- Pedagogika volného času
- ...

Obecná didaktika

- Determinanty vzdělávání
- Obsah
- Organizační formy
- Metody
- Alternativní metody a formy
- Hodnocení a evaluace
- Učitel
- ...

Kompetenční modely učitele

ISSA kompetence

- Komunikace
- Rodina a komunita
- Inkluze, rozmanitost a demokratické hodnoty
- Plánování a hodnocení
- Výchovně vzdělávací strategie ukázka
- Učební prostředí
- Profesní rozvoj

Učitel kurátor – Rámec profesních kvalit učitele

- Plánování výuky
- Prostředí pro učení
- Procesy učení
- Hodnocení práce žáků
- Reflexe výuky
- Rozvoj školy a spolupráce s kolegy
- Spolupráce s rodiči a širší veřejností
- Profesní rozvoj učitele

Holandský standard profese učitele

- kompetence interpersonální,
- kompetence pedagogická,
- kompetence odborná a didaktická,
- kompetence organizační,
- kompetence pro spolupráci s kolegy,
- kompetence pro spolupráci s okolím,
- kompetence k reflexi a sebezdokonalování

Základní pedagogických teorií

Pedagogické teorie

- Jaká je role učitele?
- Jaká je role žáka?
- Co se má zkoušet?
- Jak se má motivovat?
- Jak se má učit?
- Jak vypadají učební materiály?

Behaviorismus

- „Chování lze vědecky zkoumat bez odkazu na vnitřní duševní stavy“
- Spojení s I. P. Pavlovem – učení jako dril (opakovaná zkušenost)
- Reflex – mozek reaguje na podnět
- Výuka je přímo řízena učitelem. Ten kdo ví, učí ty co neví
- Nacvičení postupu podle vzoru (instruktivní přístup)

- *Kdybychom dokázali vhodným způsobem ovlivnit prostředí, v němž žijeme, hlavně vzdělávání, mohli bychom předem definovat chování člověka. John Broadus Watson. Behavior, 1914*

Kognitivismus

- Inspirovaný výpočetní technologií
- Silný důraz na paměť a ukládání dat do paměti
- Učí se opakováním
- Výuka má jasný program, typicky jednotný – osnovy
- Hodnocení probíhá výpočtem odchylky jednatlivce od stanoveného normálu
- Klade se důraz na práci jednatlivce

Konstruktivismus

- Pedagogický konstruktivismus vychází z prací Piageta, Vygotského, Brunera a dalších
- Učení je složitým psychologickým a sociálním procesem
- Člověk si již v předškolním věku vytváří vlastní obraz o světě, ostatních lidech i sobě samém
- Člověk si vytváří prekoncepty a na vše nové se dívá jejich optikou.
- Učení je vlastně úpravou systematickou úpravou těchto prekonceptů
- Učitelé mají žáka vést k tomu, aby nad dosavadními zkušenostmi přemýšlel a aby je organizoval, prohloubil, obohatil a rozvinul
- Podporuje se samostatné objevování světa
- Studenti se učí sami, učitel jim jen vytváří vhodné prostředí

Konektivismus

1. Učení je chápáno jako specifický proces, během kterého jsou propojovány jednotlivé uzly znalostí a vzniká tak jejich jedinečný kontext, který může být u každého člověka jiný. Můžeme říci, že uzel představuje v síti informací a znalostí odpovídá spojení mezi uzly, tedy hrana obecného grafu. Učení je pak konstrukcí takového grafu jednotlivcem v informační společnosti.
2. Poznávání je založeno poznání rozdílných, často na první pohled protichůdných či nekompatibilních kultur, pohledů, postů či myšlenek.
3. Primární je schopnost poznávat. Vlastní znalosti jsou sice důležité, ale vzhledem k jejich dostupnosti méně, než analytické a kognitivní schopnosti.
4. Tvorba komunit a navazování sociální interakce (tedy tvorba sociálního kapitálu) je nezbytná.
5. Důležitou schopností je identifikace interdisciplinárních vazeb, hledání hraničních témat a nových oborů a přístupů.
6. Informace mohou podléhat změnám. Pravdivostní funkce poznání je časově závislá.
7. I neživá zařízení jsou schopna učení – viz neuronové sítě, učící se algoritmy, softwarový agenti atp.
8. Důležitá je schopnost vlastního rozhodování, posuzování toho, co je momentálně přínosné a důležité. S měnící se realitou je třeba se rozhodovat neustále znovu.

	Behaviorismus	Kognitivismus	Konstruktivismus	Konektivismus
Princip	černá skříňka – zkoumá se jen vnější chování	strukturované programovatelné poznávání	individuální poznávání založené na sociálním principu	chápání informačních struktur v síti
Proč?	metoda cukru a biče	řízené poznávání navazující na předchozí znalosti	osobní nasazení, sociální a kulturní prostředí, aktivizace	různorodost sítě umožňuje najít pro sebe nejvhodnější cestu
Funkce paměti	opakovaná zkušenost	kódování, ukládání, vybavení	znalosti dynamicky konstruovány na základě předchozích	znalosti konstruovány na základě dynamicky se měnící sítě
Jak?	podnět, reakce	definování cílů podle osnov, plnění plánu, ověřování	vlastní zájem, osobní kontakt s lidmi	aktivní účast v síti
Výukové materiály	autoritou schválené, předem dané, do detailů vypracované	autoritou schválené, předem dané, do detailů vypracované	rámcově definované, učitelem dotvářené, mají doporučující charakter	orientační, stimulační, definující směr pozornosti
Učební materiály	učebnice, audio, video	pracovní listy, audio, video	prezentace, video konference, web	projekty, webináře, wiki, kolaborativní systémy
Skupinová aktivita	žádná	žádná	kooperace	kolaborace
Metoda	plnění úkolu (dril)	učení zpaměti, procvičování, zkoušení	řešení problémových úloh	komplexní přístup využívající rozličné zdroje

Generace
online
pedagogiky

Technologie

Výukové
aktivity

Postup
žáků

Výukové
materiály

Hodnocení

Role učitele

Měřitelnost
výsledků

**Kognitivní
behaviorismus**

e-učebnice,
audio,
video,
komunikace
s učitelem

sledování a
čtení

individuální

detailní – od
základu
vytvořené

zapamatov
ání

tvorba
obsahu,
přednáška

vysoká

Konstruktivismus

audio/video
-konference,
web,
mnohonáso
bná
komunikace

diskuze,
tvorba,
konstruová
ní

skupinový

přibližné –
podpůrné a
přizpůsoben
é,
doporučené
učitelem

syntéza
zdrojů

vedení
diskuze,
soustavná
pomoc

nízká

Konektivismus

soc. sítě
(web 2.0),
agregace
(RSS),
informační
systémy

zkoumání,
spojení,
tvorba,
hodnocení

v rámci
sítě

orientační –
OER,
webináře,
vlastní
tvorba

vlastní
tvorba

konstruktivní
kritika,
spolužák

střední

Alternativní pedagogiky

- Waldorfská škola
- Montessori pedagogika
- Daltonský plán
- Freinetovská škola
- Jenský plán

Osobní vzdělávací prostředí

Zásady pro tvorbu PLE

- Nastavit si vzdělávací cíle, tedy toho, čeho chceme během daného časového rozpisu dosáhnout.
- Řídit sebe vzdělávání z hlediska obsahu i procesů, stanovit si čas, kdy se mu budeme věnovat, zdroje, ze kterých budeme čerpat atp.
- Komunikovat s ostatními podobným způsobem se vzdělávajícími. Tento aspekt je velice důležitý – budování komunitního vzdělávání a učení, možnost řešení podobných problémů a předávání zkušeností by mělo být nedílnou součástí učení.

Obsah PLE

- Databáze zdrojů
- Síť osob
- Systém organizace poznatků
- Online i offline nástroje podporující
- Systém podporující řízení úkolů v různých projektech

Další zajímavé kapitoly

Převrácená třída

- Akcent na práci žáků
- E-learning nese aktuální obsah pro práci a rozšiřující studium
- Učitel v něm musí sledovat aktivitu žáků a jejich aktuální problémy
- Snaha aktivizovat a mluvit stejným (vizuálním?) jazykem
- Vícerychlostní model studia
- Možnost práce s nadanými žáky
- Typická je podpora samostudia ve výkladových pasážích
- Jde o projev BL

Bloom vs. Kanterová

